

Koncept zprávy o vyřídění stříbrných a zlatých předmětů

23. 11. 1952, Praha

Zpráva psaná Z. Wirthem a určená patrně Ministerstvu školství, věd a umění podrobně informuje o postupu třídění předmětů z drahých kovů zestátněných na základě různých dekretů a zákonů v letech 1945–1952 a uložených v trezorech několika finančních ústavů.

Zpráva o vyřídění stříbrných (výjimkou zlatých) předmětů z mobilního materiálu zjištěného ve zkonfiskovaných zámcích a bytech a ve zrušených klášterích[!]

1. Zajištění a shromáždění materiálu ze zámků, dekret (45).

Předměty z drahých kovů a z drahokamů byly v roce 1945 zajištěny v konfiskovaných objektech příslušnými orgány Národního pozemkového fondu a Fondu národní obnovy. Jejich inventarisace byla prováděna postupně v letech 1946-8, a to v zámcích při provádění soupisu inventáře soupisovými komisemi NPF, v bytech zaměstnanci oblastních úřadoven FNO.

Bezprostředně mohl jsem sledovati tuto akci jenom na zámcích při příležitosti vyřídování kulturního materiálu pro Národní kulturní komisi, kdy jsem se potkával často se soupisovými komisemi a pomáhal jim někdy při odvozu zjištěných stříbrných předmětů do Prahy.

Postupné svázení těchto předmětů, dosud neroztříděných, bylo prováděno v letech 1947-8 a z části i později v letech 1949-50 do Prahy. Do září 1948 byl tento materiál ukládán do zvláštní přísně střežené místnosti v NPF (Praha 2, Václavské náměstí, Na košíku), potom byl pro něj najat sál v podzemí Poštovní spořitelny (Praha 2, Václavské náměstí 52). Sem bylo svezeno do roku 1949 na 1000 beden, bedniček, kufřů, košů, krabic, [...] balíků různého formátu, s řádně označenou proveniencí a pořadovými čísly, klíče byly schovány u NPF a všechny obaly byly svázaný motouzy a opatřeny pečeti úřadu.

Ze zámeckých objektů, jež přešly postupně do operativní správy a péče NKK do roku 1949, byly stříbrné předměty k vyzvání NPF buď poslány poštou, nebo převezeny funkcionáři NPF zpočátku do budovy NPF, později přímo do tresoru Poštovní spořitelny.

2. Zajištění a shromáždění předmětů z bytů, dekret 108/45.

Stříbrné, zlaté, platinové předměty a drahokamy ze soukromých bytů ve vilách, rodinných a činžovních domech, hotelích a rekreačních sídlech shromažďovalo FNO z počátku v ústředí (Praha) a oblastních úřadovnách a později skončilo vše podle povahy a druhů předmětů v tresorech Zajišťovací (Zemské) a Investiční (Průmyslové) banky v Praze. Podle informace, kterou mi podal Dr. [ulísek] 19. 3. 1949, bylo v 1. tresoru Zajišťovací banky ukládáno již vytríděné zboží z drahých kovů (30 000 kusů) a vzácné kusy uměleckořemeslné z různých materiálů, v 2. tresoru Investiční banky na 4500 beden, kufrů, košů a balíků ještě neroztříděného materiálu. Zpracováním tohoto materiálu bylo pak několik měsíců zaměstnáno několik smluvních odborných sil (hodináři, zlatníci, zaměstnanci památkového úřadu).

3. Eliminace pro NKK v Poštovní spořitelně.

Eliminace stříbrných (zlatých) předmětů a drahokamů svezných ze zámků do tresoru v Poštovní spořitelně byla zahájena poradou zúčastněných činitelů z ministerstva financí, puncovního úřadu, NPF, FNO a NKK dne 10. 12. 1948, kdy byla smluvena metoda [!] a postup práce. NKK měla podle dohody s NPF právo přednostního výběru a mimo to rozdělovány předměty k prodeji (Antigua) a k tavení určené. Byla sestavena komise z odborníků (předseda NKK, odhadce NPF - již zesnulý Bedřich Hirsch, zástupce památkového úřadu) a manipulačního personálu (písař, zřízenec). Komise byla opatřena legitimací opravňující ke vstupu do tresoru a svěřeny jí klíče tresoru a protokoly o svezných cennostech. Všechny evidenční přesuny materiálu byly zachyceny v seznamech a protokolech, podpísovaných všemi členy komise.

Práce v tresoru Poštovní spořitelny trvala s krátkými přestávkami od 13. prosince 1948 do 18. března 1949, načež na čas přerušena z technických důvodů, aby mohl býti již zmenšený materiál uložen v menším prostoru. Na to práce pokračovala do 2. května 1949 a po delší přestávce opět od 24. října 1949 do 16. března 1951. Po 18. březnu 1949 převzali vedení eliminační akce od vedoucího památkového oddělení NPF Dr. O. Plachta zástupci NPF a poslední zbytky materiálu ze zámků byly vytríděny již v tresoru Investiční banky (ředitel Šindelář).

Vytríděné předměty pro NKK a oceňovacími seznamy opatřené byly ponechávány v tresoru a pak postupně po schválení NPF, FNO a ministerstva financí odváženy buď do sběrný v státním zámku Jemništi, nutnost s dobrými zámky a mřížemi v oknech, buď přímo do ústavů, jimž byly přiděleny (Uměleckořemeslné museum, Národní, Náprstkovo a [...])^a museum v Praze).

4. Eliminace pro NKK v bankovních tresorech

V 1. tresoru (Zajišťované banky, kde byl shromažďován již odborně roztríděný a výmětu zbavený materiál) pracovali jsme od roku 1950 já jako předseda NKK a vedle toho ředitel Uměleckoprůmyslového musea Dr. Emanuel Poche a [úředník] Národního musea Dr. Radiměřský jako pověřenci NKK občasně při prohlídkách skupin cenností, určených k prodeji v dražbách. Při těchto příležitostech postupně pro NKK vybraný materiál byl pak zachycen ve 2 souhrnných oceňovacích seznamech sestavených 8. 5. 1951 oddělením II./3. FNO a 1. června 1952 deponován oddělením Státní banky československé (ředitel Šindelář).

Je třeba podotknouti, že rozhodnutím ministerstva financí byly některé předměty (zlaté, platinové šperky) z mého výběru zadrženy a nebyly do konečného seznamu zahrnuty.

V 2. tresoru (Investiční banky) vytřídil jsem v přestávkách postupně od 9. do 30. května 1951 vedle předmětů z drahých kovů i jiný kulturně-historický materiál jednak pro NKK (sběrnou Sychrov) jednak pro Národní galerii (grafická sbírka), Náprstkovo museum a [Universitní] knihovnu v Praze a pro Museum společenské kultury v Jemništi. S oceňujícími seznamy z 9., 11. a 30. května 1951 povolil odvoz FNO v Praze.

5. Eliminace bohoslužebných nádob a nářadí

Tento inventář pokud nesloužil bohoslužbě v kostelích [!] shromážděn Státním úřadem pro věci církevní z inventáře zrušených českých a moravských klášterů v roce 1951 do tresoru Státní banky v Jindřišské ulici. Eliminaci jsem provedl společně s ředitelem Uměleckoprůmyslového musea v Praze Dr. E. Pochem se souhlasem Státního úřadu pro věci církevní dne 18. prosince 1951. Předměty byly odvezeny do [Uměleckoprůmyslového musea]^b, zde rozděleny mezi museum a NKK a skupina, převzatá pro NKK (seznam má 157 položek) převežena [!] 7. ledna 1952 do sběrný v Jemništi.

ÚDU AV ČR, Praha, OD, fond NKK, kart. VIII, inv. č. 265; koncept zprávy, rukopis

a. Nečitelná zkratka patrně názvu některého muzea.

b. Obtížně čitelná zkratka patrně označující toto muzeum.